

Василь ГИРИЧ

КОБЗАР І СМІЛЯНЩИНА

**ДО 180-РІЧЧЯ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

А й справді, що є дотично спільного у Тараса Григоровича Шевченка, нашого Кобзаря і земляка, зі, власне, Смілою? Отак переглядаєш місця його перебування і дивуєшся, що на ній зазначено такі містечка і села, як Чигирин, Городище, Мліїв, Суботів, Лузанівка, власне ті, що розташовані коло нас, але Сміли там немає. У двотомному Шевченковому слов-никові читаємо: «Шевченко був у Городищі до заслання, двічі приїздив влітку 1859 року». У іншій статті зазначено: «Шевченко заїжджав у Лузанівку до М. Грабовського у 1843 році». Щодо Млієва йдеться: «Приїздив у Мліїв влітку 1859 року». Коли до цього додати, що Тарас Григорович не раз бував у Чигирині, Черкасах, де його востаннє заарештували біля Прохорівки, то виникає закономірне запитання: чи міг він під час багатьох своїх подорожей обминути, об'їхати десь манівцями Смілу? Наше містечко вже тоді лежало на перехресті важливих транспортних артерій, було значним промислово-торговельним центром, який, до речі, переважав інші, а зокрема й Черкаси.

Невже Тараса Григоровича не приваблювала Сміла настільки, що він старанно об'їздив її, і жодного разу не проїхав її вулицями? З розумного погляду це алогічно. Наш земляк добре знайомий з історією свого батьківського краю, оспіваного в багатьох поезіях. Чого варті лише «Гайдамаки», надто рядки, що стосуються нашого міста:

*Гине шляхта! Погуляєм
Та хмару нагрієм!
Зайнялася Смілянщина,
Хмара червоніє.
А найперша Медведівка
Небо, нагріває,
Горить Сміла, Смілянщина
Кров'ю підпливає.*

Звідси стає зрозумілим, що Т. Г. Шевченко сприймав Смілу, змалював її по-нівеченість і нескореність так, як приймає людина, що знає наше місто, села, розташовані навколо. Інакше неможливо створити образ свого героя місцевим колоритом, способом життя, боротьбою з пихатою і зарозумілою шляхтою.

Інша річ, що маршрути, якими прямував наш земляк, досі як слід не простежено, не вивчено. Особливо це стосується мандрівок, що пролягли через наш край, Смілу. Шевченко беззаперечно бував тут і не раз, особливо, коли врахувати, що центр поміщицької садиби В. Фліорковського з часом змістився і до Жаботина, а саме до цього ключа належала Кирилівка, інші села поміщика Енгельгардта.

Отже, недарма залізничну станцію, локомотивне та вагонне депо, електро-механічний завод поймає Шевченковими, недарма на привокзальному майдані височить пам'ятник Тарасові, а в Березняках, Самгородку стоять його погруддя.

А якщо згадати, що в селі Михайлівці, розташованому за Березняківськими угіддями, є «Тарасова криниця», а в близькому від нас Жаботині – «Тарасова гора», а саме так у народній пам'яті збереглися ті самоназви, то перебування Т. Г. Шевченка на Смілянщині є очевидним. Не міг же він потрапити до Михайлівки, обминувши Смілу чи Березняки! Та й до Жаботина вів тоді головний смілянський тракт, до речі, назва ця в селі збереглася й досі.

І саме народна пам'ять зберегла перекази, що Шевченко побував у Жаботині зі своєю сестрою. Згадував Шевченко про село і в багатьох листах, зокрема 1860 року до В. Г. Шевченка і М. Д. Новицького.

Отже, заперечити перебування Т. Г. Шевченка на Смілянщині — припуститися помилки. Інша справа, що наведені у статті твердження слід із залученням місцевого краєзнавчо-народного матеріалу достеменно перевірити і вивчити. Але це вже справа фахівців, працівників історико-краєзнавчого музею, тих, кому ім'я Т. Г. Шевченка дороге і рідне.

***** Шевченків Свім *****